

'פסיכולוגיה'

תרופה או טריפה

- מאמר שישי בסדרה -

חלק ב' של ליקוט דבריהם של ראשונים כמלאכים בנושא זה

להיות ממושמע כ"כ, זאת אומרת נחנך אותו לחוצפה ולמרדנות, ודאי לא יעלה בידנו אפילו 80 אחוז משמעת, וזה דבר פשוט ביותר, אבל מוחם המעוות של היועצים למיניהם שהתפטמו בתורת הפסיכולוגיה ודעות הגויים, כבר אינו ישר להבין מה שכל בר דעת מבין.

ובכלל צריך בדיקה אחר כל מיני יועצי חינוך ויועצי נישואין ויועצי שלום בית, היונקים ממקורות זרים ומפוקפקים, אשר רב בהם הקלקול, וכל אחד יבין מעצמו, ואין כאן המקום להאריך בזה.

ובאופן כללי, זה דרך הפסיכולוגיה החינוכית להוריד העול מההורים לחנך, ומכאן העצלות ואהבה מזוייפת לבנים נוטים ההורים לקבל עצתם, אבל בסוף כשהבנים מתגדלים אז צריך לעבוד אתם בכפל כפליים לתקן מה שקלקלו עד עכשיו, וכולי האי ואולי כי הוא כמעט מעוות לא יוכל לתקן.

משא"כ בדרך התורה והמסורה שמשקיעים עמל ועבודה בחינוך בשמאל דוחה וימין מקרבת, אז "הזורעים בדמעה ברנה יקצורו", שמגדלים בניהם לתפארת מחונכים ובעלי דרך ארץ, שתולים בבית ה' ובחצרות אלקינו יפריחו. וזהו שכתב המלבי"ם במשלי (י"ג כ"ד) על הפסוק "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר", וז"ל:

"מי שהוא חושך שבטו מגעגועו על בנו הוא שונא לו, כי ע"י כן לא ילמד חכמה, וזה סימן שהמייטת על בנו שאינו יכול לראות בצערו הוא אצלו יותר מתועלת בנו, וא"כ אוהב את עצמו יותר מבנו, ואת בנו שונא, אבל האוהב את בנו שחרו מוסר, מייסרו בכל שחר להטיבו באחריתו", עכ"ל.

וקילורין לעינינו מה שכתב האלשיך הקדוש במשלי (כ"ט ט"ו), וז"ל:

"הנה אפשר שימנע איש מהוכיח את בנו באומרו אם אכנו בשבט הלא יתלמד אל ההכאות כשור לעול וכחמור לדרבן, ויעשה אצלו כטבע ולא יעשה דבר בלתי אם ע"י מכות, והוא רע ומר כי הלא תחת קנין דעת יטפש יותר, ובהעדר מכותיו כי יגדל, ועשה רעה, ואם אוכיח בדברים אולי לא יקבל, ושיחתי דברי הנעימים, על כן טוב אניחנו בבחירתו.

על כן בא שלמה בחכמתו, ויאמר אינך אלא טועה על הנער, כי אשר חשבת למשפט כי בשבט יטפש ולא יקנה חכמה ותוכחת דברים לא תועיל בו, כי הלא זה היה אם תפסת אחד מהנה לבדה, אך עשה זאת אפוא ואחוז מזה וגם מזה בהמזגה, כי שניהם כאחד טובים, כי מעט שבט ומעט תוכחת דברים יחד יתן חכמה

יעלה על דעתו להנקם מהמלך ולא ילמד מזה אלא הכנעה לבד, כי פשוט אצלו שהוא בטל כלפי המלך, וכי המלך רשאי להעניש ולא הוא, כן כאשר תחדר בלב התינוק הידיעה כי האב הוא השליט והבעלים שלו לגמרי, ובטל הוא כלפי אביו, אז מתוך הכנעתו לא ילמד להכות בשביל שאביו מלכה אותו, אלא עיקר החינוך שלנו מקולקל, שהמורים נעשים חברים לתלמידיהם, וכן ההורים, והכל בשביל עצמאות הבנים, ומכיון שכן בוודאי אם האב יכה לבנו ישוב הבן ויכה לאביו או לאחיו הקטן וכו'.

אלה החוקרים החדשים בחפשים חדשות ולהרוס היסודות שידעום אפילו הגויים, ואשר שורשם בתורת ה' ובנביאים, המציאו המצאות שמביאות להפוך את כל השרשים, ולחנך חצופים וחוצפא יסגי'.

מזה אבו רואים עד כמה צריך להזהר בכל גדר חדש של החוקרים בנוגע לפסיכולוגיה וחינוך, וצריך לבחון ולדייק אם אין לזה סתירה בדברי חז"ל וראשונים, או מנהגי ישראל שהם תורה, ואם יש איזה סתירה צריך לזרוק הלאה את כל חידושיהם המטונפים, ולא לקבל מהם דבר טרם נבקרם בביקורת חדה ובחיפוש מחופש בתורה ובחז"ל וגדולי המחברים הראשונים ואחרונים", עכ"ל.

הרי שלך לפניך בתורת הפסיכולוגיה המעוותת, וכן ראיתי מאמר מ"יועץ חינוכי", שבדור שלנו היות שהמשמעת אצל הילדים אינם 100 אחוז אלא כ-80 אחוז, על כן אין צריך להקפיד כ"כ על המשמעת, וגם אם הבן אינו ממושמע רק כשמונים אחוז, די בכך כי א"א יותר.

והם דברי הבל היפוך דעת תורתנו הק', כי אדרבה אם נחנך ל-100 אחוז משמעת כמו שמצווה עלינו מפי התורה, אז יש תקוה ויתחנך להיות ממושמע ואולי לא יעלה בידנו רק שיהיה ממושמע ב-80 אחוז כמו שכתב היועץ הנ"ל, אבל אם מלכתחלה נחנך אותו שא"צ

ועתה אעיר לך כמה הערות, ויאירו עיניך לדעת להבחין בין אור לחושך, ומקודם אעתיק לך מה שכתב בספר 'מכתב מאלהיו' (כרך ג' ח"ג מכתבים עמוד 360) שמבאר רעת הפסיכולוגיה השוללים הכאה בחינוך הילדים, וז"ל:

"אשר כתבת שיש להחוקרים החדשים תשובה עקרונית בזה, שהרי מדרך הילדים לחקות מעשי הוריהם, וא"כ גם המה ילמדו להכות את העושים נגד רצונם וכו', אמנם שתי טעויות גרמו להחוקרים שלא לרדת לעומקו של דבר."

(א) הם סוברים שהאדם נברא בלא מדות כלל, ורק מסביבתו הוא לומד אותן - פירוש דבריהם כי האדם לומד את פרטיותו מהסביבה, אבל אין הדבר כן, לפתח חטאת רובץ, וגם לפני זה יש לעובר אינסטינקטים (חוש טבעי) לרע, וכמו שאמרו חז"ל בעשו כשעברה רבקה על בתי עבודה זרה פירכס לצאת (ועיין מה שכתב מהר"ל בזה), דהיינו בחינת אינסטינקט (חוש טבעי) גם בלי דעה ומחשבה וחשבון כלל, פרטיות האדם - דהיינו מדותיו - נבראים עמו, ועכ"פ יודע מעצמו ללחום במבטלי רצונו, כמובן שהסביבה מחזקת מדות ולומד גם מאחרים, אבל עיקרי המדות אינו צריך ללמוד מהם כי יש לו משלו'.

(ב) הם סוברים כי צריך לפתח בילדים את העצמאות, וזו היא טעות גדולה למדי, לא עצמאות צריך לפתח אלא ענוה והכנעה וכו' [וגאווה ורציחה וכו' ילמד מעצמו], אבל ללמד לו כי "אני ואפסי עוד" זו תורת אדום, תורת הרציחה והגזלה, עיין היטב באגרת הגר"א ז"ל, ז"ל שם ויש שזורע על האבן והוא לב האבן שאינו נכנס בו כלל, וצריך להכות את האבן עד שתתפוצץ, לכן כתבתי לך שתכה את בנינו אם לא ישמעו לך עכ"ד וכו'.

ומה שהקשו החוקרים - לא קשה כלל, כי יסוד הוא במדות דלא שייך בדלא שייך, וכבר כתב האבן עזרא דלא שייכת חמדה לכפרי בבת המלך, כן אם יעניש המלך לכפרי בשוטים לא

שום הוראה ממה שהוריתי והעליתי בספרי? אם הדברים נכונים אין צריך חיזוק ואם נכשלת ח"ו למה אבקש להחזיק ולהגדיל המכשול ח"ו וכו", עכ"ל.

וכהנה וכהנה בכל ספרי גדולי ישראל שלא עמדו על דעתם, ולא הכריחו את דעתם על אחרים אפילו בדברי תורה, וכנראה שרבותינו זצ"ל לא עברו את הקורס איך להשפיע על אחרים, ההיפך צריך ללמד איך להכנע ולקבל דעת אחרים ולא לעמוד על דעתו, כי "העומד על דעתו בסכנת אבדון" כמו שכתב הארוחות צדיקים.

ואני שואל ומתמה, האם אלה אשר מלאו כרסם בספרים חיצוניים בחכמות ומדעות הגויים החיים חיי בהמיות, הם אלה אשר יהיו לנו למורי דרך, הם אלה אשר נקבל מפיהם ארוחות חיים, חלילה הס מלהזכיר!

ומה שיש אומרים שיש להם תועלת מהקורסים, צריך בדיקה ודרישה וחקירה, ואפילו אם יש להם תועלת, זה בעיקר ממה שהדברים נעשים יחד בחבורה וכן בעקביות וכן משלמים על זה כסף, וכשהאדם מוציא כסף מכיסו הוא מכריח עצמו לעשות פעולה כדי שההוצאה לא יהיה לריק, אבל התוכן אינו מועיל כלל.

ואילו היו עושים חבורות חבורות כדי ללמוד אמונה והתחזקות ושבירת המדות, ולעמוד בזה בעקביות, היה להם תועלת רבה ועצומה, אבל כעת נתקיים בנו הכתוב (ירמ' כ' י'): "אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים".

ובודאי שהנזק רב מהתועלת אף אם אינו מורגש בתחלה, וכ"ש וק"ו שזה מורגש היטב לנבוני השכל וליראי הי' ולחושבי שמו.

ומה מאוד צריך להזהר שהמלמדים והמחנכים ילדי ישראל טהורים, לא יהי' להם תעודה המעידה שנתפסו בקורסים כאלה בחכמות הגויים, רק ישארו בשכלם הזך הישר והטהור הבנוי ע"פ חכמת התורה לחנך את ילדי ישראל בתורת ה' בטהרה ובקדושתה.

ועתה קורא יקר וחביב הרוצה להחזיק בתורת ה' בקדושתה ובטהרתה כנתינתה מסיני, דע ובין תבין את אשר לפניך לא ללכת שולל אחר כל מיני פרסומות למיניהם, ונקוט האי כללא בידך היוצא מן הטמא טמא היוצא מן הטהור טהור.

ישמע חכם ויוסף לקח והשי"ת יערה עלינו רוח ממרום לדעת הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון למען כבוד שמו יתברך לעד.

(המסך סדרת המאמרים בנושא, בגליונות הבאים א"ה)

אחרים, לא כן בתורתנו הקדושה אמרו חז"ל "אין אני אומר קבלו דעתי". הם מתחנכים לגאווה ושחצנות אני ואפסי עוד, ואנו מתחנכים 'לעונה הכנעה ושפלות, עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה, ומה יוצא מדעות ומחשבות הגויים הנ"ל, שהאדם מתחיל לעבוד על זה איך להשפיע על אחרים, ובמקום להיות עסוק בעבודת ה' ובתיקון המדות, הוא טרוד בהבלים הללו, ובודאי הרבה פעמים אינו מצליח בזה ונשבר מזה וצריך ללכת עוד פעם לקורס כדי להצליח יותר, וללמוד איך להיות חיים מזוייפים ולעשות רושם על אחרים, ולקחנו ממנו שלווה החיים, במקום להשלים ולקבל מאחרים ולחיות חיים שקטים ונעימים.

ואפילו בדברי תורה לא חיפשו רבותינו להשפיע דעתם על אחרים, וכל הגדולים שלפנינו הזהירו בספריהם שלא יסמכו עליהם בדבר הלכה, רק ישקלו ויחקרו כל דבר אם

מעשה רב

ב"ועד" שמסר בביתו שבבאר יעקב הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל לבני הישיבה, הצביע על שני כרכים שעל מדף גבוה בארון הספרים, סמוך לתקרה: רואים אתם את שני ספרי הענק האלה? - האמינו לי: אין שם משפט הגיוני אחד! לצערי למדתי פסיכולוגיה בבחורות בגרמניה, ואני מכריז באוזניכם, כי מחברם המפורסם של כתבים אלה אינו מבין ולא כלום, אינו מבחין בין ימינו לשמאלו!

מתוך "אמת על תילה" עמ' 42 להרב מאיר ויסברגר

נכונים הדברים.

עיין דברים נפלאים בהקדמת רבינו הנודע ביהודה, ובתוך דבריו כתב שם וז"ל:

"הנה זאת אבקש, לא יהיה למוקש, ואשר כוונתי לנכון, בלב הקורא יכון, ואשר טעיתי במרוצה, פגול לא ירצה, הקורא מאוס ימאסנו, לא לרצון יקבלנו", עכ"ל.

ובשו"ת נודע ביהודה תניינא (או"ח סימן ק"א) כתב בתו"ד וז"ל:

"הנה אין דרכי לומר קבלו דעתי, וכבר הקדמתי בהקדמת ספרי שאני איני כדאי לסמוך עלי כלל וכו' ולכן האמתלאות שהרבה מעלתו במכתבו להשיב דעתי שלא יחר לי על שחולק עלי, היה ללא צורך. כי הלא זו תפלתי גם בהקדמת ספרי שלא יהיה ספרי למוקש והדברים שאינם נכונים לא יתקבלו וכו', עכ"ל, ובסוף התשובה כתב בתו"ד וז"ל "וכי בקשתי ממנו או מאחד משארי חכמי הדור להחזיק

ותעלה ארוכת טפשות ממנו, אך עצת לבך להניחו משולח ונעזב ויתנהג לפי שכלו ובחירתו, לא טוב, כי הלא 'ונער משולח מביש אמו', כי כ"כ יתפקד ויעיז עד גדר שאין צריך לומר את אביו כי אם אפילו את אמו שדרך הנער לכבד יותר מאביו, גם אותה לא בלבד שלא יכבד כי אם גם מביש, וכ"ש את האב או את הזולת", עכ"ל.

ומה יש להאריך על נזקי הפסיכולוגיה החינוכית, שהנסיון מעיד יותר מאלף עדים, שרואים פרי הבאושים מהחינוך שלהם, ורואים לעיניים שנכשלו בזה לגמרי, ואיך נקבל מהם אפילו כקליפת השום.

אמנם במאמרנו יצאנו לבאר לא רק הקלקול שלהם בחינוך שזה בולט לעיניים, אלא גם הקלקולים שלהם בכל דרכי החיים, ואבאר לך עוד.

באחת הלילות ישבתי בביהכנ"ס עם עוד אנשים שישבו ולמדו, ופתאום שמענו קולות משונים שהיה נראה כמו חבורת ריקים ופוחזים אנשי בליעל, והדבר נשנה כמה פעמים בקול רעש גדול, ירדנו למטה לברר מה קרה, והנה מתברר שבאולם למטה מתחת לביהכנ"ס יש קורס מאחד הקורסים הללו, ומשם נובעים הקולות הצווחות והצעקות המשונים, (כנראה ככה מפתחים את הבטחון העצמי... בטחון עצמי למה? בטחון עצמי להיות משוגע?), זאת אומרת במקום להשאיר ולהשריש הבושה הטבעית שמושרשת בכל בר ישראל שזה סימן ההיכר של ישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים, ואמרו חז"ל כל מי שיש לו בושת פנים בידוע שרגליו עמדו על הר סיני, והבושה והעדינות היא מעלה גדולה, במקום זה מלמדים אותם למחוא כפיים ולשאוג בפיהם כבהמות וחיות יער, ועל זה הולכים לקורס ומשלמים כסף.

עוד זאת מפרסמים שמלמדים בקורס איך להשפיע דעתך על אחרים, שאחרים יקבלו דעתך, אין זה מובן כלל, ממה נפשך במה מדובר, אם להשפיע בענייני יראת שמים, ודאי בתורת הפסיכולוגיה ובשפת הגוף ובדרכים מזוייפות לא יעשה שום השפעה ביראת שמים, אלא רק כמו שלימדונו חז"ל "כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים", ו"דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב", ו"דברי חכמים בנחת נשמעים".

ואם במילי דעלמא עסקינו, בשביל מה צריך להשפיע שאחרים יקבלו דעתו, אדרבה ילמדו אותו איך לקבל דעת אחרים. רק בתורת הגויים כל האישיות בנויה עד כמה אתה יכול להשפיע על אחרים, וכמה אתה מתגאה ושולט על